

Køerne er løse – men hvad med kodødeligheden?

Af landskonsulent Peter Stamp Enemark, Landscentret, Dansk Kvæg

Kodødeligheden har været stigende og er nu stagneret. På sigt arbejder Dansk Kvæg for at kodødeligheden kommer ned på 3,5 pct. i gennemsnit. For at det lykkes, er det afgørende, at den enkelte landmand tager stilling til, hvilken dyrevelfærdspolitik, der skal være gældende på bedriften – herunder hvilken dødelighed, man finder acceptabelt. Den mentale indstilling, holdningen, skal være på plads før, det fungerer i praksis

Indenfor 10 år er andelen af døde og aflivede malkekøer steget markant fra ca. 2,5 til 5,7 pct. De sidste tre år har andelen dog ligget konstant på 5,7 pct. Mange vil spørge sig selv, hvorfor andelen er steget så relativt kraftigt. Desværre bliver årsager til dødsfaldene ikke registreret systematisk, så de følgende forklaringer på dødsårsager er baseret på praktiske erfaringer fra rådgivere og landmænd.

Samme dødelighed i bindestalde og løsdrift

Andelen af køer, der er opstaldet i bindestalde, falder stadigvæk kraftigt. I 2004 var ca. 25 pct. af køerne opstaldet i bindestalde. Et kvalificeret gæt for 2009 er, at ca. 12 – 15 pct. af køerne står i bindestalde. Har overgang fra bindestalde til løsdrift forøget kodødeligheden? I en undersøgelse af Peter Thomsen (Taberko-projektet) fra 2004 blev det konkluderet, at der er en lidt større risiko (ca. 4 pct. større) at dø for tidligt i en bindstaldsbesætning end i en løsdriftsbesætning.

I 2009 blev der foretaget en opfølgende

undersøgelse af faktorer, der kan have indflydelse på kodødeligheden (Peter Thomsen). Udgangspunkt er følgende besætning: En besætning med 130 Dansk Holstein køer, løsdrift med sengebåse, et celletal på 296.000, en mælkeydelse på 9100 kg EKM, 6 pct. indkøbte køer, konventionel og uden afgræsning. Med de nævnte forudsætninger vil man kunne beregne risikoen for at dø for tidligt til at være 5,5 pct. Ændres der på forudsætningerne, ser tallene således ud:

- Hvis racen ændres til RDM, falder den beregnede dødelighed til 3,7 pct. (49 pct. mindre risiko for at dø)
- Hvis mælkeydelsen ændres fra 9.100 kg EKM til 12.000 kg EKM falder den beregnede dødelighed til 4,2 pct. (31 pct. mindre risiko for at dø)
- Hvis staldsystemet ændres til dybstrøelse falder den beregnede dødelighed til 4,4 pct. (25 pct. mindre risiko for at dø)
- Hvis celletallet ændres til 150.000 falder den beregnede dødelighed til 4,4 pct. (25 pct. mindre risiko for at dø)

- Hvis besætningen lukker køerne på græs falder den beregnede dødelighed til 4,3 pct. (28 pct. mindre risiko for at dø).

Som det ses, er der flere betydelige faktorer, der har en indflydelse på kodødelighed og ikke kun afgræsning, som i den offentlige debat blev fremført som løsning på en for høj kodødelighed. I sådanne beregninger er det ikke muligt at adskille driftsledelseeffekten fra de nævnte faktorer, men erfaringer viser, at det er i høj grad driftsledelseeffekten, som har den største betydning. Og hvad kendetegner så driftsledelseeffekten?

Systematisk overvågning af køerne

Tilbage melding fra mælkeproducenter, som har sænket kodødeligheden markant er, at man er begyndt på at sætte overvågningen af køerne i system. Det indbefatter, at man hele tiden iagttager for eksempel køernes bevægelse, det vil sige, om køerne er på vej til at halte. Jo før, man opdager en begyndende halthed, desto nemmere er det at få koen behandlet med et godt resultat. At overvåge køerne betyder også at kigge på, om køerne kommer til foderbordet, når der fodres. Jo mere, man iagttager dyrene, desto nemmere er det at få øje på afvigelse i flokken og dermed gribe forbyggende ind. Her er det vigtigt at påpege, at det ikke kun er én person, der har den opgave, men at det skal "gennemsyre" hele den måde, man tilrettelægger arbejdet på. Det vil sige at instruktion og oplæring af nye medarbejdere skal omfatte at iagttage dyrene og ikke kun se på dem.

Fleere opgørelser viser, at dødsfalde-

www.ljm.dk

Jeg tager det helt roligt -
for mit udmagningsanlæg og gyllehåndteringsudstyr er fra LJM

...an easier future!

LJM

Agro

ISO 9001

ne typisk sker indenfor de første 2 - 3 måneder af laktationen. Årsagerne til dødsfaldene skal dermed findes i perioden forud, det vil sige goldperioden og kælvningen. Derfor må indsatsen være koncentreret om de forskellige overgange, en malkeko bliver udsat for. Det vil sige overgangen fra malkeko til goldko og overgangen fra goldko til malkeko. Det er rutinerne her, der skal sættes på plads. Sidst, men ikke mindst, er det kælvkviernes tilvænning til komiljøet, som skal sættes i system. Få en snak med dyrlægen og kvægkonsulenten om den detaljerede planlægning, der netop er skræddersyet til din besætning.

Skrappere krav til køernes transportegnethed

En væsentlig årsag til den øgede kodødelighed skal også ses i lyset af, at kravene til køernes transportegnethed er skærpet i forbindelse med indførelsen af transportforordningen. Det betyder, at landmanden ikke kan sende køer med små skavanker til slagteriet. Og det har i en del tilfælde betydet, at landmanden er nødt til at aflive koen. I det enkelte tilfælde kan det, ud fra et dyrevelfærdsmæssigt synspunkt, være godt at aflive koen, idet den bliver "fritaget" for flere lidelser. Men når andelen af aflivede køer bliver for stor, så må der være et brist eller

andet sted i pasningen af køerne, og der må derfor kigges på pasningsrutinerne.

Hav en holdning og sæt mål

For at kunne sætte arbejdsrutiner i system er det vigtigt at have en holdning til, hvad der er acceptabel eller uacceptabel dyrevelfærd i besætningen. Det er holdningen til, hvordan man vil passe og pleje dyrene, som er forudsætning for at det lykkes i den praktiske hverdag. En holdning om at anskue den enkelte ko som et individ, der har krav på at blive behandlet godt. Holdningen bør diskuteres internt på bedriften og gerne udmøntes sig i nogle helt konkrete mål, f.eks. for, hvor mange døde køer man vil acceptere. Om holdningen skal fastholdes på skrift eller blot er til stede i bevidstheden hos den enkelte på bedriften er ikke så afgørende, det afgørende er, at alle er bekendt med "dyrevelfærdspolitikken" for gården. Det gælder om, at vise og afgive ansvar, når konkrete mål skal opfyldes.

For at få en fornemmelse af niveauet af dødeligheden i danske malkekvægsbesætninger kommer her nogle tal, som kan danne grundlaget for bedriftens mål for kodødeligheden:

De 5 pct. dårligste af besætningerne har en kodødelighed på 13,5 pct. eller derover.

De 25 pct. bedste af besætningerne har en kodødelighed på 2,2 pct. eller derunder.

Suttesspande

Tlf. 9781 1555

Se meget mere på:

www.Allflex.dk

Den gennemsnitlige kodødelighed for 2009 er 5,7 pct.

Dansk Kvægs målsætning er, at den gennemsnitlige kodødelighed kommer ned på 3,5 pct. i 2013.

Fokus på kodødelighed på kongressen

Dansk Kvægs kongres afholdes i dagene 1. og 2. marts. Her vil der blandt mange andre spændende emner være mulighed for at høre to landmænd fortælle om, hvordan man på den ene side holder en konstant lav kodødelighed og på den anden side har formået, at sænke kodødeligheden markant. ■

Virbac Kalvesonde
GRATIS ved køb af 3 spande

Tilbuddet er gældende til den 28. februar 2010

Diaproof Extra

Diaproof K®

SAMME NY ETIKET OPSKRIFT

Diaproof kan købes hos dyrlægen samt forhandlere som Linds, Vitfoss og LVK Vilofarm

Virbac ANIMAL HEALTH

Virbac Danmark A/S · Profilvej 1 · 6000 Kolding · tlf. 75 52 12 44 · virbac@virbac.dk · www.virbac.dk

